

ศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชน
ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอกู่ใหญ่
จังหวัดนครศรีธรรมราช

THE GUIDELINES FOR THE PEOPLE PARTICIPATION
DEVELOPMENT IN THE AREA OF THA YANG SUB-DISTRICT
ADMINISTRATION ORGANIZATION THUNG YAI DISTRICT
NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

¹พีรพงษ์ พูลสวัสดิ์, ²ดิเรก นุ่นกล้า, ³ไพรัตน์ ฉิมหาดและ⁴สามิตร อ่อนคง

¹Peerapong Poonsawat, ²Direk Nunklam,

³Pairat Chimhad and ⁴Samit Aungkong

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹Aoy110637@gmail.com

Received May 10, 2021; Revised July 12, 2021; Accepted August 25, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชน และ 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอกู่ใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง จำนวน 2,118 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของเครจซี่

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการพัฒนาลังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

⁴ อาจารย์, ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

และมอร์แกน (R.V. Krejcie and D.W.Morgan) โดยให้มีค่าความคลาดเคลื่อนได้ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 325 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไป ค่าร้อยละ (Percentage), ส่วนแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ค่าเฉลี่ย (Mean), ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation), และสรุปสังเคราะห์บทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 รูป/คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.674$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 2.726$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.700$) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ($\bar{X} = 2.681$) และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 2.588$) มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด 2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม พบว่า (1) ควรจัดให้มีเวทีสภาหมู่บ้าน ชุมชน เพื่อเป็นตัวแทนของแต่ละกลุ่มในการทำกิจกรรมร่วมกันตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ (2) ควรจัดลำดับความสำคัญของแต่ละกิจกรรมกำหนดช่วงเวลาความเหมาะสมวิธีการ กฎเกณฑ์ ให้สอดคล้องกับการทำงาน (3) ควรให้ประชาชนในพื้นที่หรือในหมู่บ้านนั้นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน (4) ควรจัดตั้งหรือเลือกตัวแทนจากหมู่บ้านต่างๆ เข้ามาให้คำแนะนำ ปรัชญาหรือขั้นตอนในการดำเนินงาน (5) ควรจัดให้มีคณะกรรมการจากหมู่บ้านอื่น มาติดตามประเมินผล (6) ควรจัดให้มีการติดตามประเมินผลในทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่ายางเป็นระยะๆ เช่น เดือนละครั้งหรือสามเดือนครั้ง (7) ควรส่งเสริมให้ประชาชนรู้สึกภาคภูมิใจต่อความสำเร็จจากการทำกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่ทำสำเร็จแล้วนั้น (8) ควรส่งเสริมให้ประชาชนรู้สึกรักและหวงแหนต่อโครงการหรือกิจกรรมที่ได้ ร่วมกันทำเพื่อพัฒนาต่อยอดให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ : แนวทาง, การพัฒนาชุมชน, การมีส่วนร่วม

Abstract

There are two objectives of this research as follows: 1) to study the participation community development of people and 2) to study the guidelines for the participation community development of people in the area of Tha Yang Sub- district administrative organization, Thung Yai district, Nakhon Si Thammarat province. The population of this study were 2,118 persons specifying the sample size by using the Krejcie and Morgan formula, the discrepancy at 0.05, The sample size of 325 persons. The instrument for

data collection was questionnaire both closed and open end and data analysis by package computer program, the statistics for data analysis composed of percentage for analysis of personal factors, and mean and Standard Deviation for analysis of the guidelines for the participation community development of people and conclusion of in depth interview from key informants for 20 persons. The results of the research were as following 1) The participation community development of people in the area of Tha Yang Sub- district administrative organization, Thung Yai district, Nakhon Si Thammarat province, found that – by overview was at moderate level ($\bar{X}=2.674$, when considered on an individual basis, in descending order of mean, it was found that the aspect of decision making participation was the highest ($\bar{X}=2.726$), followed by -the aspect of benefit participation($\bar{X}=2.700$), the aspect of assessment participation ($\bar{X}=2.681$) and the the aspect of procedure participation was the lowest ($\bar{X}=2.588$). 2) The guidelines for the participation community development of people in the area of Tha Yang Sub-district administrative organization, Thung Yai district, Nakhon Si Thammarat province. (1) there should have village or community council as the behalf of group for doing activity according to each areas, (2) there should make level for significant performance of activity and timing schedule, method and appropriate and regulation accordance with working. (3) There should provide people in the area to get participation in all activity which happening in the village. (4) there should set up the agency of villages for giving suggestions for the process of working. (5) there should have committee from other village to follow the evaluation. (6) there should have evaluation all activities which are performed in Tha Yang sub district administrative organization in each period. Ex. Each monthly or three months (7) There should promote people to get pride in every successful activities, (8) there should promote people to get good feeling for every activities and to grow up for sustainability and permanently.

Keywords : The Guidelines, Community Development, Participation

บทนำ

แผนยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน พ.ศ.2560-2564 ได้นำสถานการณ์ปัจจุบัน ตลอดจนและสภาพแวดล้อม ของการบริหารประเทศ นำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผน ยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในช่วงอนาคต ที่ก่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของประเทศ ชุมชนสังคมในด้านที่มีผลต่อการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน ให้มุ่งไปสู่เป้าหมายสูงสุดภายใต้ วิสัยทัศน์ “เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี 2564” มุ่งขับเคลื่อนไปสู่ การปฏิบัติให้เกิด ประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งได้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ ทำให้

มีความง่าย ทำหาย และเป็นไปได้ในการปฏิบัติให้ สอดคล้องกับทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ตามยุทธศาสตร์ของประเทศไทยและนโยบายของรัฐบาลตรงกับสถานการณ์สภาพแวดล้อมในปัจจุบัน มากำหนดเป็นกรอบทิศทางของการปฏิบัติงาน โดย สามารถกำหนดรูปแบบ นำไปประยุกต์สู่การปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสม และกรมการพัฒนาชุมชนเองได้กำหนดให้ปี 2560 ขับเคลื่อนวาระกรมการพัฒนาชุมชน (Agenda) เพื่อมุ่งมั่นว่ากรมการพัฒนาชุมชน พร้อมทั้งจะขับเคลื่อน สู่สัมมาชีพชุมชนเข้มแข็ง ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อก้าวไปสู่ “เศรษฐกิจครัวเรือนมีความมั่นคง ประชาชนใช้ชีวิตอยู่ในชุมชน อย่างมีความสุข”(กระทรวงมหาดไทย, 2560)

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 หมวดที่ 5 ว่าด้วยเรื่องแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐส่วนที่ 10 เรื่องแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการปรับปรุงสิทธิเสรีภาพ หน้าที่และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปรับโครงสร้างการบริหารโดยใช้หลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี และการจัดบริการสาธารณะไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารงาน และการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างคล่องตัวมีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมกับภาคีการพัฒนาขยายสู่ภาคประชาสังคมและชุมชน โดยไปสู่ระดับล่างมากขึ้นและให้โอกาสในการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการบริหารจัดการแผนฯ สู่การปฏิบัติดำเนินการโดยกำหนดแนวทางการแปลงแผนงาน โครงการ และมาตรการที่ยึดพื้นที่ภารกิจ และการมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนพัฒนาระดับชุมชน นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ มีอิสระในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเอง แต่ต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด รวมทั้งสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศโดยรวม โดยการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นต้องให้ประชาชนและภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ การติดตามประเมินผล การพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้กระบวนการวางแผนของท้องถิ่นสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง

ทั้งนี้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคีเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ โดยให้ชุมชนมีแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำแผนชุมชนไปประกอบการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยในทางปฏิบัตินั้น กระทรวงมหาดไทยมีกลไกการเชื่อมโยงในการบูรณาการแผนหมู่บ้าน/ชุมชน โดยมีกรมการหมู่บ้าน/ทีมปฏิบัติการขับเคลื่อนแผนชุมชนเป็นกลไกในการบูรณาการแผนชุมชนในแต่ละหมู่บ้าน จากนั้นส่งต่อไปให้ อปท./อำเภอ เพื่อปรับเข้าสู่แผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นส่วนประกอบสำคัญในแผนพัฒนาจังหวัด ผสมรวมกับความคิดเห็นของประชาชน

จากการจัดเวทีประชาพิจารณ์แผนเพื่อเสริมจะสร้างให้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของประชาชน รวมทั้งสามารถนำไปใช้ในการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากท้องถิ่น จังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง

ดังนั้น แนวทางการพัฒนาชุมชน แบบมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้นำผู้บริหาร ทั้งภาครัฐและเอกชนทุกหน่วยงานองค์กรต้องมี ต้องมีแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ประชาชน เข้าถึง เข้าใจและนำไปสู่การพัฒนาชุมชนสังคม แบบมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และนำไปสู่การพัฒนาชุมชนสังคมและประเทศชาติโดยรวมต่อไป จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา แนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างไร หรือจะมีแนวทางอย่างไรที่จะให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองอย่างแท้จริงยังประโยชน์และคุณค่าไปปรับใช้กับชุมชนอื่นได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัย โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนในเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 รูป/คน

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ

(1) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎี เนื้อหา จากเอกสารทางวิชาการ ตำรา วารสาร บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการทำวิจัยเชิงคุณภาพ

(2) ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 รูป/คน ประกอบด้วย ปลัดอำเภอฝ่ายความมั่นคง ตัวแทนตำรวจ ผู้อำนวยการโรงพยาบาล พระสงฆ์ และผู้นำ

ท้องที่ ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก สัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว ในลักษณะการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

(3) จำแนกและจัดระบบข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ได้ นำมาจำแนกและจัดหมวดหมู่ออกเป็นระบบ เป็นด้านๆ เพื่อต่อการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย

(4) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความ สร้างข้อสรุป เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เพื่อหาบทสรุปร่วมกันของเรื่องที่ทำการวิจัย

(5) นำเสนอข้อมูลเป็นข้อความแบบบรรยายเชิงพรรณนา

2. การวิจัยเชิงปริมาณ

(1) ศึกษาจากเอกสาร เป็นการค้นคว้าวิจัยจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ แนวคิด ทฤษฎี เนื้อหา จากเอกสารตำรา วารสาร บทความทางวิชาการ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรง

(2) กำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 2,218 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง, 2563) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง แยกตามหมู่บ้าน ที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 325 คน

(3) ดำเนินการโดยใช้แบบสอบถาม โดยสร้างแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อสอบถามความคิดเห็นต่อระดับแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ตรวจแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของแบบสอบถามทุกข้อ เท่ากับ 1.00 หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา ครอนบาค (Cronbach's Alpha Method) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.956

(4) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในตำบลท่ายาง โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามจำนวน 325 ชุด แจกให้แก่กลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านต่างๆตามที่กำหนดไว้ข้างต้น ตรวจสอบความสมบูรณ์และความเรียบร้อยของแบบสอบถามสามารถใช้เพื่อการวิจัยได้ทั้งหมด จำนวน 325 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

(5) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ค่าสถิติต่างๆและนำเสนอผลวิเคราะห์ โดยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าจำนวน และร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย พร้อมแสดงภาพแผนภูมิ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของ Best

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช การพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า การพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ประชาชนมีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่างๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาชุมชน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดการใช้ทรัพยากร แหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชน

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า การพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ประชาชนมีส่วนร่วมออกแรงกายในการทำกิจกรรมโครงการเพื่อพัฒนาชุมชน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ประชาชนมีส่วนร่วมประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่วางไว้

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่า การพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการตามแผนพัฒนาชุมชน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การดำเนินโครงการ/กิจกรรมพัฒนาชุมชนมีการประเมินผลความคุ้มค่าของแผนกิจกรรมพัฒนาที่ใช้

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า การพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ประชาชนเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนนั้นก่อให้เกิด

ประโยชน์ต่อเองและชุมชนที่อาศัยอยู่ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ประชาชนได้รับการพัฒนาศักยภาพตนเอง จากการร่วมทำกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช” ในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งจำแนกเป็นรายด้านได้ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีข้อเสนอแนะว่า ควรจัดให้มีเวทีสภาหมู่บ้าน ชุมชน ตัวแทนแต่ละกลุ่มกิจกรรมเข้าร่วมพิจารณาถึงความเป็นไปได้ ความถูกต้องตามเจตนาของผู้คนในพื้นที่นั้นๆ ควรจัดลำดับความสำคัญของแต่ละกิจกรรมกำหนดช่วงเวลา ความเหมาะสม วิธีการ กฎเกณฑ์ ให้เหมาะสมกับการทำงาน

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีข้อเสนอแนะว่า ควรให้ประชาชนในพื้นที่หรือในหมู่บ้านนั้นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน ควรจัดตั้งหรือเลือกตัวแทนจากหมู่บ้านต่างๆ เข้ามาให้คำแนะนำ ปรึกษาหารือขั้นตอนในการดำเนินงาน

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล มีข้อเสนอแนะว่า ควรจัดให้มีคณะกรรมการจากหมู่บ้านอื่น มาติดตามประเมินผล ควรจัดให้มีการติดตามประเมินผลในทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่ายางเป็นระยะๆ เช่น เดือนละครั้งหรือสามเดือนครั้ง

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีข้อเสนอแนะว่า ควรส่งเสริมให้ประชาชนรู้สึกภาคภูมิใจต่อความสำเร็จจากการทำกิจกรรมหรือ โครงการต่างๆ ที่ทำสำเร็จแล้วนั้นควรส่งเสริมให้ประชาชนรู้สึกรักและหวงแหนต่อโครงการหรือกิจกรรมที่ได้ร่วมกันทำ และอยากเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนอีก

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชซึ่งจะได้อภิปรายผลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่าการที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนนั้น ก็เพื่อ

แสดงออกถึงการเป็นเจ้าของชุมชนโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน จึงได้ร่วมกันทำกิจกรรมพัฒนาเพื่อร่วมกันที่จะนำพาชุมชนของตนสู่เป้าหมายร่วมกัน การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรี ในฐานะสมาชิกสังคมในการมีส่วนร่วมประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการ กำหนดชีวิตของตนเป็นของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ แพทรียา พลอยไป (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษาความคิดเห็นของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาวิจัยพบว่า พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นางเยาว์ ทองสุข (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอสีกา จังหวัดตรัง ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอสีกา จังหวัดตรัง มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของธนศร ยืนยง (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น ในจังหวัดนครนายก ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น ในจังหวัดนครนายก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฐิตติธนา ใจเพ็ญ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหมืองงา อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน : ภายใต้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเหมืองงา โดยรวมอยู่ในระดับน้อย

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ”พบว่า ประชาชนควรมีส่วนร่วมทั้งด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เช่น ควรจัดให้มีเวทีสภาหมู่บ้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ควรให้ประชาชนในพื้นที่หรือในหมู่บ้านนั้นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ควรจัดให้มีคณะกรรมการจากหมู่บ้านอื่น มาติดตามประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ควรส่งเสริมให้ประชาชนรู้สิทธิภาคภูมิใจต่อความสำเร็จจากการทำกิจกรรมหรือ โครงการต่างๆทั้งนี้เป็นเพราะว่าความสำเร็จของชุมชนจะเกิดขึ้นได้เพราะความร่วมมือของชุมชนเป็นหลักสอดคล้องกับแนวคิดของ คณิงนิจ อนุโรจน์ (2562) ให้แนวคิดไว้ว่า การสร้างความตระหนักในการพัฒนาในเรื่องใดก็ตามนั้น ยิ่งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมมากเท่าใด โอกาสความสำเร็จก็จะสูงขึ้นตามไปด้วยสุธี วรประดิษฐ์ (2553) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้เกิดผลต่อความต้องการของกลุ่มคน ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526) กล่าวว่า การพัฒนาชุมชนจะมีลักษณะเป็นงานที่เป็นความคิดริเริ่มของ

ประชาชน กระทำโดยประชาชนเพื่อประชาชนซึ่งหัวใจของการพัฒนาชุมชนอยู่ที่การเสียสละยินยอม พร้อมใจกันของประชาชนในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในผลงานที่เกิดจากการดำเนินโครงการพัฒนาด้านต่างๆ โดยมีได้มุ่งหวังค่าตอบแทนเป็นเงินทอง แต่หวังผลของงานที่เกิดขึ้น เพื่อสร้างความภาคภูมิใจ และความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันในกิจกรรมนั้นเป็นสำคัญ มจรดา ศรีรัตน์ (2562) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ทั้งด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ ความรับผิดชอบ การวางแผนปฏิบัติงาน ตลอดจนการประเมินผล โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดจากการบริหารงาน

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช” ควรจัดให้มีเวทีสภาหมู่บ้าน ชุมชน เพื่อเป็นตัวแทนของแต่ละกลุ่มในการทำกิจกรรมร่วมกันตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ จัดลำดับความสำคัญของแต่ละกิจกรรมกำหนดช่วงเวลา ความเหมาะสมวิธีการ กฎเกณฑ์ ให้สอดคล้องกับการทำงานให้ประชาชนในพื้นที่หรือในหมู่บ้านนั้นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านจัดตั้งหรือเลือกตัวแทนจากหมู่บ้านต่างๆ เข้ามาให้คำแนะนำปรึกษาหารือขั้นตอนในการดำเนินงาน จัดให้มีคณะกรรมการจากหมู่บ้านอื่น มาติดตามประเมินผล จัดให้มีการติดตามประเมินผลในทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่ายางเป็นระยะๆ เช่น เดือนละครั้งหรือสามเดือนครั้ง ควรส่งเสริมให้ประชาชนรู้สึกภาคภูมิใจต่อความสำเร็จจากการทำกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่ทำสำเร็จแล้วนั้น ควรส่งเสริมให้ประชาชนรู้สึกรักและหวงแหนต่อโครงการหรือกิจกรรมที่ได้ ร่วมกันทำเพื่อพัฒนาต่อยอดให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย, แผนยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน, พ.ศ.2560-2564, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://plan.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites> (25 ธันวาคม 2562).
- คณินิจ อนุโรจน์. บุรณาการทฤษฎีสู่แนวคิดการสร้างคนเก่งคนดีขององค์การ, 2552, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.ahph9thi.gotoknow.org/assets/media/files/000/401/951/original_HRM.pdf?1285730539 (20 สิงหาคม 2562).

- จิตติอลีนา ใจเพียร. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหมืองงา อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน : ภายใต้งบประมาณการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- ธนิศร ยืนยง. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น ในจังหวัดนครนายก, มหาวิทยาลัยปทุมธานี, วารสารมหาจุฬานาครทรรค์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม สิงหาคม 2561.
- นางเยาว์ ทองสุข. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2558.
- แพทรียา พลอยไป. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษาความคิดเห็นของ พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี, วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ที่ 4 ฉบับที่ 4 (ต.ค.-ธ.ค. 2558).
- มธุรดา ศรีรัตน์. การบริหารแบบมีส่วนร่วม, 2559, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://gotoknow.org/blog/> (18 สิงหาคม 2562).
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชุมชน, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลไทยอนุเคราะห์ไทย.
- สุธี วรประดิษฐ์. (2553). การมีส่วนร่วมของชุมชนงานสารสนเทศสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดตราด, สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดตราด.
- องค์การบริหารส่วนตำบลท่ายาง, ตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช, เอกสารอัดสำเนา

